

مدرک‌گرایی به جای کارآمدی

بین‌المللی چندان بالا نیست، اما به جای تلاش در جهت یافتن علت‌های آن و رفع موانع موجود در جهت آموزش مؤثر، همچنان بر مخفی کردن مشکل اصرار می‌ورزند.

معلم‌ان نیز در توجیه عدم تلاش در جهت آموزش عمیق و مفهومی مطلب می‌گویند که در صورت این نوع آموزش مورد اعتراض والدین قرار می‌گیرند که چرا روش تست‌زنی را به شاگردان یاد نمی‌دهند. رسانه‌ها هم مدام بر طبل موفقیت در کنکور می‌کوبند و مؤسسه‌های مروج این روش‌ها عملاً هدایت آموزش کشور را در دست دارند.

این روند کم‌وبیش در همه سطوح به چشم می‌خورد. هدف پژوهش‌های دانشگاهی ما به جای رفع مشکلات فراوان کشور و تولید محصولات با کیفیت، چاپ مقاله‌های ISI جهت کسب امتیاز برای ارتقا است. بنابراین، مشاهده می‌کنیم که به‌رغم بالا رفتن تعداد مقاله‌ها و آمار تولید علم در کشور، نه‌تنها بازتاب آن را در زندگی روزمره خود مشاهده نمی‌کنیم، بلکه مشکلات از هر نظر بیشتر هم می‌شود.

کلید پیشرفت هر جامعه، سرمایه‌گذاری در جهت اعتلای علم و فرهنگ در آن، با کسب مهارت در زمینه فناوری پیشرفته و روزآمد، مناسب با شرایط اقلیمی و زیست‌محیطی آن جامعه است. برای نابودی یک ملت هیچ نیازی به سلاح‌های کشتار جمعی نیست، کافی است با پایین آوردن کیفیت آموزش، به‌جای یاد دادن مهارت‌های لازم برای حل مسائلی که افراد در زندگی واقعی با آن‌ها روبه‌رو می‌شوند، آن‌ها را به حفظ کردن مطالب، بدون درک عمیق آن‌ها، ترغیب کرد. در این صورت مدرک‌گرایی جایگزین کارآمدی می‌شود و تعلیم‌وتربیت نسل جوان به کسانی واگذار می‌شود که دغدغه اصلی آن‌ها به جای اینکه اعتلای کیفیت زندگی و فرهنگ جامعه باشد، کسب سود مادی است.

آموزش کارآمد کلید پیشرفت هر جامعه است. تمام کشورهای توانسته‌اند در روند توسعه پایدار جایگاه مناسبی داشته باشند، این کار را با تأکید بر آموزش مناسب انجام داده‌اند. این موضوع که کشور ما به‌رغم امکانات فراوان از لحاظ شاخص توسعه‌یافتگی از وضعیت مناسبی برخوردار نیست ناشی از ضعف‌های نظام آموزشی ما است که نمی‌تواند منابع ارزشمند خود را در جهت پیشرفت جامعه هدایت کند. تجلی این مطلب را می‌توان در تفاوت بارز جایگاه ایران در مقام هجدهم از لحاظ ثروت و هفتاد و ششم در بین کشورهای در حال توسعه دید. این تفاوت زیاد نشان می‌دهد که مدیریت صحیح در جهت بهره‌برداری از امکانات وجود ندارد.

در جهانی که نیروی انسانی کارآمد بزرگ‌ترین سرمایه هر کشور محسوب می‌شود و کشورهای توسعه‌یافته بیشترین توجه را به آموزش نیروی انسانی کارآمد دارند، مسائل نظام آموزشی ما همچنان پابرجاست. تلاش چندانی در جهت رفع مشکلات صورت نمی‌گیرد و در مواردی تشدید هم می‌شود. هنوز مدرسه محیط دلپذیری برای شاگردان نیست که در آن برقراری ارتباط با دیگران، کمک به یکدیگر، همکاری و کسب مهارت‌های لازم برای یک زندگی موفق را یاد بگیرند. هدف از مدرسه رفتن حفظ کردن طوطی‌وار مطالب برای موفقیت در امتحان، قبول شدن در آزمون ورودی دانشگاه و گرفتن مدرکی است که شاید چندان به کار نیاید. شگفت این‌که، همه افراد درگیر در نظام آموزشی کم‌وبیش این موضوع را قبول دارند، اما کمتر گامی در جهت رفع مشکلات برداشته می‌شود و تبلیغات گسترده‌ای هم در جهت هر چه ناکارآمد کردن آن صورت می‌گیرد.

مدت‌هاست که همه کم‌وبیش می‌دانند که رتبه دانش‌آموزان ما در آزمون‌های بررسی کیفیت آموزش